

ÖSSZEFOGLALÓ KÉRDÉSSOR

A GÖRÖG MITOLÓGIA ISTENEI

- Mi az a mítosz?
- Istenekről és emberfeletti képességekkel rendelkező hősökről szóló történet.
- Mi az a mitológia?
- Mítoszok összessége.
- Hogy hívták a görög főistent és feleségét?
- Zeusz és Héra.
- Héra minek a védelmezőjeként ismert?
- A család, az otthon és a nők védelmezője.
- Hogy hívták Zeusz testvéreit?
- Poszeidón, Hádész, Démétér.
- Minek az istene volt Poszeidón?
- A tengerek istene.
- Minek az istene volt Hádész?
- Az alvilág istene, a holtak ura.
- Minek az istennője volt Démétér?
- A földművelés és termékenység istennője.
- A lánya, Perszephoné kinek a felesége lett?
- Hádésznek.
- Mely istenek születtek nem mindennapi módon?
- Pallasz Athéné, Héphaisztosz, Aphrodité, Apollón.
- Miben volt más Pallasz Athéné születése?
- Zeusz fejéből pattant ki.
- Minek az istennője lett?
- A bölcsesség és a művészetek istennője.
- Hogyan kezdte meg életét Héphaisztosz?
- Héra teremtette meg, miután Pallasz Athéné megszületett.
- Milyen isten vált belőle?
- A kovácmesterség, a tűz sánta istene.
- Hogyan született meg Aphrodité?
- A tenger habjaiból született.
- Minek az istennője lett?
- A szépség és szerelem istennője.
- Kivel házasította őt össze Zeusz?
- Héphaisztossal.
- Miért volt különleges Apollón születése?
- Azért, mert egynapos ikertestvére segítette a világra.
- Milyen isten vált Apollónból?
- A jóslás és a költészet istene.
- Hogy hívták Apollón ikertestvérét?
- Artemisz.
- Minek az istennője volt?
- A vadászat szűz istennője.
- Hogy hívták Zeusz és Héra fiát?
- Árész.
- Minek az istene lett belőle?
- A háború vérengző és féktelen istene.
- Hogy hívták a tolvajok és kereskedők istene, védelmezőjét?
- Hermész.

A KRÉTAI ÉS A TRÓJAI MONDAKÖR

- Mi a monda jelentése?
- Valamely fontos eseményről vagy személyről szóló színes, mesés elemeket is tartalmazó történet.
- Hogy hívták az Ariadné fonala történetben szereplő krétai királyt?
- Minósznak.
- Mire kötelezte Minósz, Athén városállamát?
- Arra, hogy küldjön időnként 7 ifjút és 7 lányt emberáldozatként Kréta szigetére.
- Mi lett az emberáldozatok sorsa?
- Egy labirintusba lökték őket, ahol a krétai király szörnyszülött fia felfalta mindegyiket.
- Hogy hívták a krétai királyfit?
- Minótaurusznak.
- Miért kapta ezt az elnevezést?
- Azért, mert bika feje, ember teste volt.
- Athén hogyan próbált véget vetni a szenvedésnek?
- Harmadik alkalommal az athéni királyfi is jelentkezett az áldozatok közé.
- Hogy hívták ezt a hőst?
- Thészeusznak.
- Melyik istenség segítségével győzte le a szörnyeteget?
- Pallasz Athéné.
- Hogyan sikerült kitalálni a labirintus útvesztőjéből?
- Ariadné gombolyag fonala segítségével.
- Ki volt ez az Ariadné?
- Minósz király lánya, krétai királylány.
- Ki volt Erisz?
- A viszály és veszekedés istennője.
- Hogyan állt bosszút, amiért az istenek nem hívták meg a lakodalomba?
- Készített egy aranyalmát „a legszebbnek” és begurította a mulatozók közé.
- Kik veszttek össze az aranyalmán?
- Héra, Pallasz Athéné és Aphrodité.
- Zeus kit kért fel a szépségverseny döntőbírájává?
- Párisz trójai királyfit.
- Mit ígért Héra, ha őt választja a legszebbnek?
- Nagy hatalmat ad neki.
- Mi volt Pallasz Athéné ajánlata?
- Határtalan bölcsességgel ruházta fel.
- Mi volt Aphrodité ígérete?
- Megkapja tőle a világ legszebb nőjének szerelmét.
- Kinek ítélte a királyfi az aranyalmát?
- Aphroditénak.
- Ki volt ekkor a világ legszebb nője?
- Heléna, a spártai király felesége.
- Mit tett Párisz, miután elnyerte jutalmát?
- Megszöktette és Trójába vitte a királynét.
- Ezzel mi vette kezdetét?
- A 10 évig tartó trójai háború.
- Kik lettek a háború ismertebb áldozatai?
- Menelaosz spártai király fia, Hektór és csak a sarkán sebezhető Akhilleusz.
- Hogyan sikerült eldönteni a háborút?
- Odüsszeusz egy hatalmas, üreges falovat ácsoltatott (benne elbújtak a katonák).
- Mi történt ezt követően?
- A falovat behúzták Trója falai közé, éjszaka Trója elesett.

A GÖRÖG OLIMPIÁK

- Ki volt az a félisten, aki felküzdötte magát az Olümposzra?
- Héraklész, más néven Herkules.
- Mi volt az az Olümposz?
- Az istenek lakóhelye.
- Herkules mit alapított a hellének (görögök) számára?
- Versenyeket.
- Minek nevezte el Olümposz után a hely nevét?
- Olümpiának.
- Kik küzdhettek meg egymással ezeken a játékokon?
- Hellász (az ókori Görögország) poliszainak lakosai.
- Mik voltak azok a poliszok?
- Egymástól független, görög városállamok elnevezése.
- Mivel erősödött a görögök összetartozása?
- Közös nyelv és írás, közös vallás, katonai szövetségek.
- Nők részt vehettek az olimpiai játékokon?
- Nem, csak férfiak.
- Miért zárták ki a játékokból a nőket?
- A félmeztelenül vívott küzdelmek miatt.
- Melyik évszakban hirdették meg a versenyt a poliszokban?
- Tavasszal.
- Szabad volt-e ilyenkor háborúzni?
- Nem, a játékok idejére békét rendeltek el.
- Melyik évben voltak az első olimpiai játékok?
- Kr. e. 776-ban.
- Miért volt még fontos ez az év?
- Ezt tekintették a görög időszámítás kezdetének.
- Mik történtek az első napon?
- Ünnepségek, eskütétel.
- A második nap milyen versenyszámokat hozott?
- Kocsiverseny, öttusa.
- Mik voltak az öttusa versenyszámjai?
- Diszkoszvetés, távolugrás, gerelyhajítás, futás, birkózás.
- Mit hozott az olimpiák harmadik napja?
- Ököráldozatot, a 12-18 éves fiúk versenyét.
- Mik voltak a negyedik nap játécai?
- Futás, birkózás, ökölvívás.
- Mik történtek az utolsó napon?
- A győztesek avatása.
- Mit rendeztek Niké istennő tiszteletére?
- Fáklyás felvonulást.
- Minek az istennője volt Niké?
- A győzelem istennője.
- Mit kaptak a győztesek?
- Szent olajfa ágaiból font koszorút.
- Héphaisztosz vagy Hermész ért volna előbb célba egy futóversenyen?
- Hermész, mert Héphaisztosz sánta volt.
- Artemisz vagy Héra istennő győzött volna, ha birkóznak egymással?
- Ez a küzdelem nem jöhetett volna létre.
- Miért?
- Azért, mert nők nem vehettek részt az olimpiai játékokon.

HÉTKÖZNAPOK ATHÉNBAN

- Hol található Athén?
- Az Attika félszigeten.
- Ez hol helyezkedik el?
- A Balkán-félsziget keleti részén.
- Miből készültek Athén lakóházai?
- Vályogból.
- Hány szobából álltak?
- Csupán néhányból.
- Milyenek voltak az ablakaik?
- Kicsik.
- Miért?
- A nagy nyári hőség miatt.
- Hogyan oldották meg a világítást?
- Az árnyas belső udvarról kapott fény segítségével.
- A lakosság melyik része rendezett gyakran lakomákat?
- A gazdagabbak.
- Mi volt az előétel?
- Általában leves.
- Miből fogyasztották a leveket?
- Péksütemények héjából.
- Mit ettek a tenger gyümölcsei közül?
- Halakat, osztrigákat, rákokat, csigákat.
- Mit ittak a főételek mellé?
- Vizezett bort.
- Melyik volt Athén leghíresebb iparága?
- A fazekasság.
- Miket állítottak elő?
- Vázákat, amforákat.
- Mik voltak azok az amforák?
- Kecses, felül szélesebb, alul keskenyedő, fülekkel ellátott, égetett agyagedény.
- Mire szolgáltak az amforák?
- Tárolásra.
- Miket telepítettek Athén városában?
- Olajfaligeteket, szőlőket.
- Melyik évszakban ért be a termésük?
- Ősszel.
- Melyiknek van köze az olimpiákhoz? Miért?
- Az olajfaligeteknek, mert a szent olajfa ágaiból font koszorút kapták a győztesek.
- Hogy hívják az olajfák termését?
- Olajbogyó.
- Mivel kereskedtek az athéniak?
- Olajjal és borral.
- Hogy hívják a bor és mámor istenét?
- Dionüszosz.
- Milyen állatokat tartottak a ház körül?
- Baromfit és méheket.
- Mi volt Athén egyetlen édesítőszer?
- A méz.
- Miket tenyésztettek a hegyvidékeken?
- Juhot és kecskét.

AZ ATHÉNI DEMOKRÁCIA

- Kezdetben milyen államformája volt Athénnek?
- Királyság.
- Ezt mi váltotta fel?
- Arisztokratikus köztársaság.
- Kik vezették ekkor az államot?
- 9, évente változó arkhón.
- Milyen hatalom összpontosult a kezükben?
- Ők voltak a legfőbb végrehajtó hatalom.
- Kik segítették az arkhónok munkáját?
- Az Areioszpagosz.
- Mi volt ez?
- A volt arkhónok tanácsa.
- Melyik arkhón hozott vérrel írott törvényeket?
- Drakón arkhón.
- Miért voltak szigorúak a törvényei?
- Azért, mert kisebb lopásért is már halálbüntetés járt.
- Melyik társadalmi réteg érdekeit szolgálta?
- Az arisztokrácia (kiváltságosok) érdekeit.
- Mit tett Szolón arkhón?
- Eltörölte az adórszolgálatot, felosztotta a nagy földbirtokokat.
- Reformjainak milyen hatása volt?
- Megerősödött a démosz (köznép).
- Ki teremtette meg a demokrácia alapjait?
- Kleiszthenész.
- Mire osztotta fel Attika lakosságát?
- 10 phülére.
- Mik voltak ezek a phülék?
- Tartományok.
- Mennyi tagot küldhettek az ötszázak tanácsába?
- 50-50 tagot.
- Mi volt az ötszázak tanácsának feladata?
- A törvények előterjesztése.
- Ki volt ekkor már a hatalom birtokosa?
- A népgyűlés (ekklészia).
- Kik lehettek a népgyűlés (ekklészia) tagjai?
- Teljes jogú, 20 év feletti athéni polgárok.
- Melyek voltak a sorsolással betöltött tisztségek?
- Az ötszázak tanácsának (bulé) tagsága és a bírák feladatköre.
- Melyek voltak a választással betöltött tisztségek, amikről szavaztak?
- Az arkhónok és a sztratégosz (hadvezér).
- Melyik tisztséget lehetett akár többször is betölteni?
- A sztratégoszi (hadvezéri) feladatkört.
- Mondj példát!
- Periklész.
- Mi volt az az osztrakiszmosz (cserépszavazás)?
- Ezzel elűldözhatték azt, aki veszélyt jelenthetett.
- Mi volt kialakulóban az ókori Athénban?
- Demokrácia.
- Kinek a kezében volt a politikai hatalom?
- A démosz (köznép).

AZ ÓKORI SPÁRTA

- Hol található Spárta?
- A peloponnészoszi félszigeten.
- Ez hol helyezkedik el?
- A Balkán-félsziget déli részén.
- Kik álltak Spárta élén?
- Két fő, egy évre megválasztott baszileusz (király).
- Mi volt a feladatuk?
- Háborúban hadvezérek, békében a vallási életet irányították.
- Kik lehettek a népgyűlés (apella) tagjai?
- A teljes jogú, 30 év feletti spártai polgárok.
- Mi volt a népgyűlés (apella) feladata?
- Törvények jóváhagyása vagy elutasítása.
- Kik terjesztették elő a törvényeket?
- Az öregek (vének) tanácsa (azaz a gerúszia).
- Mennyi főből állt ez a tanács?
- 28 főből + a két király (baszileusz).
- Milyen hatalmat és meddig birtokolhattak?
- A bírói hatalmat, megbízatásuk életük végéig szólt.
- Milyen ítéletet hozhattak?
- Halálbüntetés, száműzetés.
- Kik lehettek a gerúszia tagjai?
- A teljes jogú, 60 év feletti spártai polgárok.
- Honnan kerülhetett ki az 5 felügyelő (ephorosz)?
- A népgyűlés (apella) tagjai közül.
- Milyen feladatköre volt ennek az 5 felügyelőnek (ephorosznak)?
- Ők voltak Spárta tényleges irányítói.
- Kik alkották Spárta társadalmát?
- Szabad spártaiak, őslakók (helóták), körülakók (perioikoszok).
- Kik voltak többségben?
- Az őslakók (helóták).
- Ezért mi volt fontos a spártaiak életében?
- Az, hogy csak a katonáskodással foglalkozzanak.
- Ez mit tett lehetővé?
- Az őslakók (helóták) folyamatos elnyomását.
- Kik dolgoztak a szabad spártaiak földjein?
- Az őslakók (helóták).
- Rendelkeztek-e jogokkal a körülakók (perioikoszok)?
- Csak szabadságjoggal, Spárta életébe nem szólhattak bele.
- Mire kötelezte őket ezért a spártai állam?
- Adófizetésre.
- Miért volt jelentős a spártaiak életében a Taigetosz hegység?
- Ide rakták ki a beteges, testi hibás újszülötteket.
- Kik döntöttek a sorsukról?
- Az öregek (vének) tanácsa.
- Hogyan nézett ki a spártai nevelés?
- A fiúkat 7 éves koruktól katonai táborokban nevelték.
- Ezért mi volt a spártai nők legfőbb feladata?
- Katonaéletre alkalmas, egészséges fiúk szülése.
- Emellett mi volt még a kötelességük?
- Legyenek méltó társaik harcos, spártai férjüknek.

A GÖRÖG-PERZSA HÁBORÚK

- Ki állt a Perzsa Birodalom élén?
- A perzsa nagykirály.
- Mikre volt felosztva a Perzsa Birodalom?
- 20 szatrápiára.
- Mik voltak ezek a szatrápiák?
- Tartományok.
- Kik álltak az élükön?
- Satrapák (kinevezett kormányzók).
- Mi volt a legfőbb feladatuk?
- Az adók beszedése és átadása a nagykirálynak.
- Milyen pénz volt forgalomban?
- Egységes ezüst pénz.
- Mik alkották a perzsa hadsereget?
- Gyalogosok, lovas íjászok.
- Mik alkották a görög hadsereget?
- Hopliták (nehézfegyverzetű katonák).
- Mi volt a görögök által alkalmazott, phalanx (falanx) harcmodor?
- Zárt csatarend, mozgó lándzsaerdő.
- Mi volt Athén hadseregének erőssége?
- A tengeri flotta.
- Milyen terepen volt erős Spárta?
- Szárazföldön.
- Mikor voltak a görög-perzsa háborúk?
- Kr. e. 492-től Kr. e. 449-ig.
- Ki indította az első támadást Athén ellen?
- I. Dareiosz perzsa nagykirály.
- Mi történt az Athosz hegyfoknál?
- A perzsa hajók hatalmas viharba kerültek és elsüllyedtek.
- Ezért kinek tulajdonították a görögök a győzelmet?
- Poszeidón tengeristennek.
- Ezt követően mikor és melyik csatát vívta meg I. Dareiosz?
- Kr. e. 490-ben, a marathóni csatát.
- Ki volt a görögök legfőbb hadvezére?
- Miltiádész.
- Az összecsapás kinek a győzelmét hozta?
- A görögökét.
- Mikor és hol aratta I. Xerxész perzsa nagykirály egyetlen győzelmét?
- Kr. e. 480-ban, a thermophüli csatában.
- Ki volt görög ellenfele?
- Leonidász király és 300 spártai harcos.
- Mikor és hol szenvedte el egymás utáni két vereségét?
- Kr. e. 480-ban, a szalamiszi tengeri csatában és Kr. e. 479-ben Plataiánál.
- Kik voltak a görögök győztes hadvezérei?
- Themisztoklész és Pauszaniász.
- Mikor és milyen néven jöttek létre perzsaellenes szövetségek?
- Kr. e. 478-ban, déloszi és peloponnészoszi szövetség.
- Mikor és hol zajlott le az utolsó görög-perzsa ütközet?
- Kr. e. 449-ben, Szalamisznál.
- Ki vezette, ki ellen győzelemre a görögöket?
- Kimón görög hadvezér, I. Artaxerxész perzsa nagykirállyal szemben.

NAGY SÁNDOR BIRODALMA

- Kik között zajlott le a peloponnészoszi háború?
- Athén és Spárta által vezetett katonai szövetségek.
- Mettől-meddig tartott a csatározás?
- Kr. e. 431-től Kr. e. 404-ig.
- Melyik fél aratta a végső győzelmet?
- Spárta.
- Ki állt Makedónia élén?
- A király.
- Mi volt Makedónia fővárosa?
- Pella.
- Mi volt Makedónia államformája?
- Ún. katonai demokrácia.
- Mit jelent ez a fogalom?
- Katonák is beleszólhettek az államügyekbe.
- Mik alkották a makedón sereget?
- Nehézfegyverzetű harcosok.
- Mi volt a makedónok által alkalmazott phalanx (falanx) harcmodor?
- Ferde, lépcsőzetes alakzat.
- Mi volt a makedón gyalogság új fegyvere?
- A döfőláncza (szarizsa).
- Ki volt az uralkodó, amikor a görög államok elismerték Makedónia vezető szerepét?
- II. Philipposz.
- Milyen néven látott napvilágot az ő gyermeke?
- III. Alexandrosz.
- Hogy hívták az új uralkodó nevelőjét?
- Arisztotelész.
- Hogy hívták Nagy Sándor hű lovát?
- Bukephalosz.
- Mettől-meddig uralkodott III. Alexandrosz?
- Kr. e. 336-tól Kr. e. 323-ig.
- Mivel kezdte meg diadalmenetét?
- Kettévágta („kioldotta”) az ún. gordiuszi csomót.
- Mikor és hol aratta első nagy győzelmét a perzsák felett?
- Kr. e. 333-ban, az isszoszi csatában.
- Mikor és melyik államot sikerült elfoglalnia?
- Kr. e. 332-ben, az ókori Egyiptomot.
- Mikor és hol aratta döntő győzelmét a perzsák felett?
- Kr. e. 331-ben, a gaugamélai csatában.
- Melyik folyóig sikerült hadjáratai során eljutnia?
- Az Indus folyóig.
- Ez melyik ókori keleti állam folyója?
- Az ókori India.
- Miket alapított a meghódított területeken?
- Alexandriákat.
- Mikor és melyik várost nevezte el hű lováról?
- Kr. e. 326-ban, Bukephalát.
- Mikor történt és mi volt a jelentősége a szúzai menyegzőnek?
- Kr. e. 324-ben, 10.000 görög-perzsa házasság kötött.
- Hány éves korában és hol halt meg Nagy Sándor?
- 32 évesen, Babilonban.